567
842
4450
A3464 a

ایچکی روسیه و سبر مسلمانلرینک دینیه نظارتینک (محکمهٔ شرعیه‌نک) میتریکه و آرخیڤا شعبه‌سینه عائد اشلر حقنده‌غی دستورندن

میتریکه حقنده وقتلی نظام.

۱) میتریکه، یل اچنده مسلمانلرنک ئولگانلرینی، نکاح و آیرلشولرینی یازوب طوررغه خاص بولغان رسمی دفتر.

ایضاح: طووو، ئولو، جفتله‌نو و آیراشونک هر بری اوچون آیرم بابلر بولورغه تیوشلی.

۲) دینیه نظارتینک تدبیری برله تیوشلی اورنلر (محله‌لر)نک هر بری اوچون هر یل، ایکی نسخه‌دن میتریکه حاضرله‌نوب محتسبلر و یاکه باشقه مؤسسه‌لر آرقیلی تاراتور و دینیه نظارتی طرفندن تصدیق ایتولگان و یاکه محله خادمی بولوب تانلغان امامлرنک قوللرنده صاقلانور. (نظامنامه: ۹ نچی ماده، ۲۹ نچی ماده «ت» حاشیه‌سی، ۳۶ نچی ماده‌ده «ت» حاشیه‌سی)

ایضاح: ۱) دینیه نظارتندن محله‌لرده هم اماملرغه تاراتلاچق میتریکه‌لرنک کاغدلری سانالوب، دینیه نظارتنده‌غی اعضالردن بری طرفندن امضا قیلنورغه، باو اوتکارلوب صورغچ برله مهرله‌نورگه تیوشلی.

ب: میتریکه‌لر اشله‌تو مده یورتو اوچون طوتولغان چغم محله اوستینه یوکله‌نه‌در.

ت: رسمی امامлر یوق وقتده میتریکه‌لر حقنده‌غی خدمتلر، رسمی مؤذنلر اوستنده‌در.

۳) یل طولغاننده‌صونک، ایکی نسخه میتریکه‌دن بری امام قولنده قالوب، بر نسخه‌سی دینیه نظارتینه یبرلور، دینیه نظارتی مونی اوز آرخیڤنده صاقلار.

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

٤) میتریکه، نظام و قانون قاشنده هم‌ده‌شریعت نظرنده اشانچلی دلیل بولغانلقدن‌هر حادثه اوز وقتنده‌ولوازم قیلوچینڭ اوز حضورنده رسته‌لنوب یازلورغه، قاراسی آچق واملاسی درست بولورغه، قرب توزه‌لمسکه، صوڭندن آرتلرو و کیه‌توکیك أشلر یاساالماسقه، ئوتکان تاریخ برله یازلماسقه تیوشلی.

ایضاح: ١) هر واقعه، باشدانوق میتریکه‌نڭ ئوزینه‌یازلور. کاغذ کیسه‌کلرینه، هر تورلی دفترلرگه یازلغان نه‌رسه‌لرنی میتریکه‌گه کوچرودن قاتی‌منع ایتوله‌در.

ب) یازغان وقتده یازوچینڭ ئوز طرفندن‌غنه بولغان یاڭلشلرنی یول آراسینه مندروب توزه‌تو لازم. نیندی اورنده، نیندی روشده توزه‌تو بولغانلق، شول ماده‌نڭ آخرنده یازو برله کورسه‌تلور

٥) تورلیچه اوقولولری ممکن بولغان اسملرنڭ‌نیچون اوقولورغه تیوشلی ایکانلکلری جه‌یه‌لر آراسنده حرف‌دن علامتلر یاکه ایجکله‌ب کورسه‌تلو لازم.

ایضاح: رسمی هم‌ده رسمی توکل اسملردن عبارت ایکی تورلی آد برله یورگان کشیلرنڭ، رسمی‌اسملری یازلغاندن‌صوڭ رسمی‌توکل اسملری ایکی جه‌یه آراسینه قویلور.

٦) حادثه ایه‌لری هم‌ده شاهدلرنڭ گوبیرنا و اویازلری، وولص واستانیتسه‌لری آول شهرلری بتون حاللرنده یازلور، باش حرفلر و اشارتلر برله‌گنه قناعت ایتمه‌زگه تیوشلی.

ایضاح: ١) میتریکه‌گه یازلاچق تعریفلر و ترجمه‌لر حقنده اشانورغه تیوشلی نه‌رسه‌لر، پاسپورتلار هم‌ده میتریکه‌دن آلنغان شهادتنامه و کوچرمه‌لر، نیندی‌گنه بولسه‌ده رسمی اداره‌لردن آلنغان رسمی‌یازولاردر. موندی رسمی یازولر بولماغانده شول کشیلرنڭ اوز‌سوزلرینه اشانوده ممکن.

ب) میتریکه‌گه یازلغان حادثه‌گه قاتناشقان کشیلر، اگرده یازو

بلمەلر، يازو برلەن امضا قيلولرى؛ يازو بلمەسەلر اوزلرى اورنينە باشقەلردن اوتنوب امضا قيلدرولرى لازم.

٧) هر هم دە خاع برابرينە ياكە عدت نفقەسى اوچون بيرلەچك آقچەلرنڭ كوبمى ايكانلكلرى حرف برلە يازلورغەو ايكى جەيە آرا-سندە رقم برلەدە كورسەتورگە تيوشلى.

٨) وقتى ئوتكاندن صوڭ ميتريكەگە يازودن قطعى رەوشدەمنع ايتولەدر. ئوز حضورندە بولماغان، ئوزى اشلەمگان أشلرندە ميتر-يكەگە تركەو درست بولميدر.

ا) اسم بيرلگان بالالر و ياكە جنازە اوقلوب دفن ايدلمگان كشيلر ئوز وقتلرندە ميتريكەگە يازلمى قالغانلقلرى شبهەسز روشدە معلوم بولسە، بو طوغرودە ياكە نظاملر اعلان قيلونغان وقتغە قدر، محتسبلر و ياكە محلە امام‌لرى طرفلرندن توزولگان رسمى پرتاقول-لرغە اعتماد قيلورغە ممكن. موندى پرتاقوللر، واقعەنى بلوچيلرنڭ شهادت بيرولرندن و شهادتلرينى‌دە امضالرى برلە تأكيد ايتولرندن عبارت بولور. پرتاقولنڭ بر نسخەسى محلە حضورندە بولغان ميريكە-كە تكلور و آرخيۋادەگى ميتريكەنڭ اچينە صالنوب صورغچلانوب بيرلەنور اوچون ديئيە نظارتينە يبەرلور.

ب) اوغللق ياكە قزلق‌غە آلنغان بالالرغە اسم قوشلغانە اوغللقغە آلوچيلرغە توگل بلكە معلوم بولغان صورتدە حقيقى آتا-وآنالرينە نسبت ايتوب حقيقى آتالرى معلوم بولماغاندە «آتاسى معلوم بولمادى» ديب يازو تيوشلى. اما، هيچ وقتدە بالانى «زنادن طوغدى، زنادن دنياغە كيلدى» دروشدە يازوغە مساعدە بيرلميدر.

٩) هر فصلنڭ سانلرى درست توزولو وفصللر تمام بولغاندن صوڭ شول فصلدە كوبمى أش بولغانلغى حرف برلە يازلو وهرايكى نسخە برى-برى برلە مقابلە ايتلوب امام طرفندن امضا قيلنو تيوشلى.

۱۰) میتریکەلرنی تاراتوچی وجیوچی محتسب (یاکە باشقە بر خدمت ایگەسی) یاکی میتریکەلرنی امامارغە تابشرورلر وایسکی میتریکەلردن بریغی امام قولندە قالدروب، ایکنچی برین دینیە نظارتینە بیەرلر. (نظامنامە: ۲٦ نچی مادەدە «ب» شرحی)

ایضاح: ۱) میتریکە اشلەو یاکە میتریکەنی بیرگان وقتدە میتریکە اشلەتو اوچون طوتولغان چغمنی، ایسکی میتریکەلرنی آلغان وقتدە تیوشلی پوشلینەلرنی آلور وشول آقچەلرنی بتون حاللرندە دینیە نظارتینە تابشرور.

ب) ایسکی میتریکەلرنی آلوچی محتسب (یاکە باشقە کشی) میتریکەلرنڭ تعلیماتگە موافق یازلوب یازلماغانن کورر، حاجت بولسە، امامارغە تنبەلر یاسار.

پ) یلنڭ کیرەك قایسی وقتندە بولسەدە بولور، محلەلر وامامار قوللرندە بولغان میتریکەلرنی قاراغان وتیکشرگان وقتارندە محتسبلر، میتریکەلرنڭ هر بر فصللرینە «بو فصلنی تیکشردم» دیب هر ایکی میتریکەگە، یل وکونلرینی بیان قیلوب امضا ایتەرلر.

۱۱) محلەدە وامامار قوللرندە صاقلانا طورغان میتریکەلر یانسەلر یاکە یوغالسەلر، یانغان یاکە یوغالغان حقندەغی پرتاقولنی بولکدە بیەروب امامرنڭ صوراولرینە کورە دینیە نظارتی ارخیوادن کوچرتوب ایکنچی میتریکە بیەرور.

ایضاح: ۱) میتریکەلردن کوچرتو حقندەغی چغم محلە خلقی اوستندە بولور.

ب) امامرنڭ اعلام قیلولرینە کورە میتریکەلرنڭ یانغانلقاری یاکە یوغالغانلقاری حقندە تفتیش یاصاب پرتاقول توزو ناحیە محتسبلری اوستلرندە، آنلر یراق بولغاندە یاکە ناحیەدە بتونلای محتسب بولماغاندە هر تورلی رسمی ادارەلر حتی امامرنڭ اوزلری طرفندن توزولگان پرتاقوللردە معتبر بولور.

١٢) ارخیۋ ده بولغان میتریکه‌لردن بیرله‌چه‌ك شهادتنامه‌نی ارخیۋاچی کوچرگاندن صوڭ شول شعبه‌نڭ قاضیسی، اول بولماغانده آنڭ وظیفه‌سن باشقاروچی بر قاضی مقابله ایتوب مرایکیسی (ارخیۋچی برله قاضی) امضاء قیلورلر وشوڭا بنأ ایتلوب حکم توزلور وشهادتنامه‌ده شول شعبه قاضیسی هم ارخیۋچی امضاسی برله بیرلور. (نظامنامه ١٠ نچی ماده)

گناهلر، جزالر.

١٣) میتریکه‌لرگه یازلورغه تیوشلی نرسه‌لرنی یازمی کیچکدروچیلر یا که کاغذ کیسا کلریئه وخصوصی دفترلرگه یازوب یوروچی، اوز حضورارنده بولماغان واقعه‌لرنی میتریکه‌گه توکاوچی میتریکه‌لرنی اوز وقتنده تابشرماوچی امامرنڭ جزالری دینیه نظارتی طرفندن قاتی شلته ایتلو یا که اورنلرندن برقدر وقتلر توشراوب طورلودر. (قانون اساسی ماده ٢٨ نظام نامه ماده ٧).

١٤) اوزلری اشله‌گان اشلرنی میتریکه‌لرگه بتونلای یازمای قالدروچی اگرده بو اش یاگلشلق برله بولسه مونڭ جزاسی برنچی ماده‌ده‌گی جزادر. اگرده بله طروب اشله‌گان بولسه، اول وقتده جزا ملدتسز عزل قیلنو بولور.

١٥) میتریکه‌لرنی قروب توزه‌توچی وصوڭنده آرتدروچی یا که کیمتوچی امامرنڭ جزالری بر قدر وقتلر، میتریکه طوتو حقندن محروم ایتلو یا وقتلی یا که عمرلك عزل قیلنو ویاکادن شوندی منصبغه کروگه اختیار بیرلمه‌ودر.

١٦) میتریکه یازو حقنده‌غی تعلیماتغه خلاف عمل قیلوچیلر، اگرده بو عمل سببلی هیچ بر کشی ضرر کوررلك بولماسه جزاسی

دینیه نظارتی طرفندن شلته قیلنو بولوب بررکشیگه ضرر کیلو ممکن بولغان صورتده ۳ نچی ماده‌که موافق جزا قیلنور.

دینیه نظارتنده رئیس ـ مفتی: عالمجان بن محمدجان البارودی.

قاضیلر	رضاءالدین بن فخرالدین
	کشاف‌الدین ترجمانی.
	حجت‌الحکیم محمودف.
	عبدالله سلیمان.

ارخیوا حقنده وقتلی نظام

۱) دینیه نظارتینک ارخیواسی (اشلر هرتورلی کاغدلر، میتریکه‌لر) ارخیواچی قاراونده بولوب شول حقده ارخیواچی مسؤل طوتولادر.

۲) دینیه نظارتنده‌گی شعبه‌لر، اوز اشلرن ارخیوا که بیرورگه بولغانده هر بر اشنک کاغدلرینی یاخشی تگرکه، کاغدلرینی صاناب رقملر قویارغه نیچه کاغد بولغانلغنی آخرنده کورسه‌توب اوستدل باشلغی طرفندن امضا ایتلورگه و بیرله‌چک اشلرنک هربری‌بر دفترگه یازلورغه و شول دفتر برله برلکده اشلر ارخیواچیگه تابشرلورغه تیوشلی.

۳) برەر تورلی حادثەنی آڭلار ئچون ایسکی بر اش کیرەك بولغانده شعبه‌لر طرفندن یل و نومیر همده قایوسی شعبه ایکانلگنی بیان قیلنوب یازلغان کاغد برله شول اش ارخیواچیدن صورالور.

و بوشاغان ساعت برله ینه‌دن کیترلوب ارخیواچیغه تابشرلور.

ایضاح: ۱) ارخیواچی ارخیواده صاقلانا طورغان اشلرنی و میتر

يكه‌لرنی بیرگانده و آلغانده سنب آلوب بیرور و قول قویب آلور و مونك ئوچون مخصوص دفترلر طوطار (كرو چقو دفترلری).

ب) ارخیۋاده‌گی اشلر شعبه‌لرگه بیرلگان وقتده شول اش کیری اوز اورنیغه قایتارلغانغه قدر صورالوب یازلغان کاغذ شول اش اورنیغه قویلوب طرلورغه تیوشلی.

٤) ارخیۋاده بولغان میتریکه‌لر، یل هم غوبیرنالر ترتیبی برله تزلور. اشلرنی تزگان وقتده‌ده ممکن قدر شوشی ره‌وشده ترتیب که رعایت ایتلنور.

٥) ارخیۋاده بولغان اشلرنی تارالو، چرو کبك نرسه‌لردن صاقلاو، جای کونلرنده تره‌زه‌لرنی آچوب ارخیۋا بناسینك اچینی و اشلرینی هه‌مده میتریکه‌لرنی یللتو-کیبدرو حقنده تدبیرلر قیلو ارخیۋاچی اوستنده بولادر.

٦) کوره‌می کیلگان کشیلرنی ارخیۋا که‌کرتوب کورسه‌تو ارخیۋاچینك اوز اختیارنده. اما بروز تورلی تاریخی یازو ازله‌و وکوچرب آلو ئوچون میتریکه‌لرنی آقتارو ویاکه اشلرنی تیکشرو لازم کیلسه، بو وقتده شعبه قاضیسندن رخصت آلورغه تیوشلی. اما هیچ بر تورلی کاغذنی اوز اورنندن آلورغه، یرتورغه یازولرنی اوز-گارتورگه اذن بیرلمایدر.

٧) اشلر تورکوملوینك اوستلرنده یل هم نومیرلر وقایوسی شعبه‌دن ایکانلگی قالون وقاتی کاغذلرگه یازلوب (ممکن بولغانده باصمه خانه‌ده باصدرلوب) چداملی یاولر برله تاغولغان بولورغه تیوشلی.

ایضاح: محله‌لردن واماملردن قایتقان میتریکه‌لر، اوز ترتیبلرنچه تزلورگه ویاخشی سوس باولرغه تاپاندرلوب نق یبلر برله تگلورگه‌ده یل ونومیرلری آق کیندرده باصدرلوب میتریکه‌لرنك آرت طرفلرینه برکتلوب قویلورغه، وصوڭندن ارخیۋاچیغه تابشرلورغه تیوشلی.

٨) نیندیگنه اش وقایوسیغنه یلنك میتریکه‌سی بولسون یانو یاکه

بنانی تعمیر ایتو کبک عذرلردن باشقه سبب برله ارخیۋاده‌گی اشارنی
ومیتریکه‌لرنی دینیه نظارتندن باشقه اورنغه چغارو، قاتی ره‌وشده منع
ایتلونه‌در.

٩) ارخیۋا بناسینک اشلو وکافه‌لر هه‌م میتریکه‌لر بولغان الو-
شارنده ته‌مه‌کی تارتودن؛ شه‌م وچرا یاندرو هه‌م لامپه برله یوروودن،
شوپی قابزو وعه‌وما اوطلی نرسه‌لر استعمال ایتودن صاقلاو لازم.

١٠) ارخیۋا باری دینیه نظارتینک یازولری اشلری صاقلانوغه
غنه خاص بولغانلقدن اوطدن، یا که اوغرلانودن، صاقلانو ئوچون
چیت کشیلر طرفندن کیترلگان یورت اسبابلری کتابلر یا نیندیگنه
بولسه‌ده امانت نرسه‌لر قبول ایتولماز.

ایضاح: ملی اداره‌ هه‌مده‌ آنگا تابع بولغان نظارتلر، اوز کاغدلرینی (یازو
ودفترلرینی). شونی صاقلارغه تله‌سه‌لر، موافق اورن تابلو هه‌مده آیرم بر
اشکاف یا که صندوق بیکلی طرو شرطی برله ارخیۋاچی کورسه‌تکان
اورنده‌غنه اشکاف وصندوقلری ایله امانت ره‌وشنده طورولر.

دینیه نظارتنده رئیس - مفتی: عالمجان بن محمدجان البارودی.

قاضیلر:
رضأالدین بن فخرالدین.
کشاف الدین ترجمانی.
حجت الحکیم محمودی.
عبدالله سلیمان.

64